

ZGODBE: MARIJANA

Ime: **MARIJANA**

Priimek: **ČEŠNOVAR**

Starost: **63**

Država porekla: **BOSNA**

Živi v **Sloveniji** od: **1992**

KRATEK POVZETEK

Marijana je živela v Sarajevu, pred letom in pol ji je umrl mož, potem pa je leta 1992 v Bosni izbruhnila državljanska vojna. Pričelo se je rušenje vsega in Marijana se je znašla brez zaposlitve, dohodkov, sama s sedemletnim sinom. Evakuirali so jo v Slovenijo, kjer je na srečo živela njena mama in je družina imela lastniško stanovanje. Marijana je univerzitetno izobražena, a v Sloveniji zaposlitve ni dobila in se je prebijala s čiščenjem stanovanj. Sinu je utrla pot skozi šolanje. Danes je povsem integrirana. Marijana se je znova poročila. Vpisala se je na univerzo za tretje življenjsko obdobje, tam našla svoj krog ljudi. Obiskuje predavanja iz umetnostne zgodovine.

»**KDO STE, IN NE KAJ STE, JE POMEMBNO.**«

MARIJANINA ZGODBA

SPOPAD

Vojna se je v Sarajevu začela 6. aprila 1992. Bilo je neverjetno. Mesec in pol,

ki ga je v Sarajevu preživela v vojni preden je odšla, je bil najbolj negotov v njenem življenju. Mož ji je umrl novembra 1990 zaradi zastoja srca. Zgradba njenega bivšega podjetja je bila zrušena med prvimi, tako se je Marijana znašla sama, brez dela in bila je mati samohranilka sedemletnega sina.

POBEG

»Eden od mojih prijateljev me je napotil na organizacijo Ambasada otrok. Nisem oklevala. Trdno sem bila odločena, da odidem. Sreča je bila, da je babica živela v Sloveniji, v garsonjeri, ki smo jo posedovali.«

»S sinom sem potovala z avtobusom skupaj z mnogimi drugimi ženskami vseh starosti in njihovimi novorojenčki. Ženske so vse vprek jokale, bilo je veliko joka in vpitja, saj niso vedele, ali so njihovi družinski člani še pri življenju ali ne, ali so morda ranjeni ali so umrli. Slišali so se tudi strelji in strah nas je bilo. Čez dva dni, potem, ko smo po stranskih cestah potovali čez Bosno, smo se znašli v Splitu in od tam smo šli na Reko in nato v Ljubljano. V tistem času sem še zmeraj trdno verjela, da vojna v Sarajevu ne bo trajala in da se bomo lahko kmalu vrnili. Kako sem bila lahko tako naivna!«

PRIPADANJE

»V prvih mesecih smo se prepričali, da postaja vojna v Bosni vse hujša, da povratek ne bo mogoč. Takrat smo tudi spoznali, kdo so naši resnični prijatelji in kdo od sorodnikov nam stoji ob strani. Nekateri prijatelji me celo poklicali niso, saj so se bali, da jih bom prosila za pomoč.«

»V avgustu 1992, sem se odločila, da bo sin šel v osnovno šolo v Sloveniji. Status begunca nam ni olajšal situacije. Morala sem potrpati na vrata

Lahko se je naslonila na bližnje, na strokovnjake, na institucije.

ZGODBE: MARIJANA

prenekaterih pisarn in šol. Šla sem na Ministrstvo za izobraževanje. Končno se je moj sin vpisal na osnovno šolo Tone Tomšič. Ravnatelj, čudovit človek, mi je pomagal. A kljub temu, je moj sin imel različne izkušnje tam. Nekatere so bile razočarajoče, kot denimo takrat, ko je moral napisati spis o Francetu Prešernu in je dobil najboljšo oceno v razredu, a spisa ni smel glasno prebrati drugim, kajti »ne bi se spodobilo, da begunec bere kaj takega«. Takšne zgodbe so me žalostile, nisem pa mogla sinu povedati, zakaj.«

Še ena izkušnja: »Moj sin je ponosno pripeljal v razred svojo babico, ki je pravkar prišla iz Sarajeva, da bi vsem pokazal, kako dobro govori slovensko. Zlahka ugotovimo, zakaj je to storil; da bi pokazal, da smo tudi mi Slovenci, da bi se postavil po robu nevzgojenim in bolečim pripombam sošolcev.« Otroci znajo biti kruti.

»V Sarajevu sem imela slovenske poslovne partnerje. A zaradi vojne in privatizacijskih procesov, so se mnogi stiki porazgubili. Ko sem pričela iskati delo, mi ni bilo lahko. Nek sosed me je napotil na Center za socialno delo. Nikoli ne bom pozabila, kako prijazen je bil socialni delavec. Naredil je prav vse, da bi mi pomagal.«

»Septembra 1992 sem pričela čistiti stanovanja pri treh družinah slovenskih intelektualcev. Imam univerzitetno diplomo iz ekonomije, a za njih sem bila predvsem snažilka, ne pa človek različnih zmožnosti.

Opazila sem, da je bilo najpomembnejše od vsega, ko govorim slovensko, kakšen naglas imam. Ne vem zakaj, a govoriti tuje jezike mi je zmeraj delalo težave. Mnogi so me kritizirali.«

»Kako to, da vas mati ni naučila slovenščine?« so me pogosto spraševali. »Toda mama me je

Odkar se je vpisala na Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje, kjer je pričela študirati zgodovino umetnosti, se počuti integrirano. To ji strukturira življenje in jo odpira k zunanjemu svetu.

naučila slovensko dovolj dobro, da sem se lahko sporazumevala s Slovenci med letnimi počitnicami, ko sem redno prihajala v Slovenijo. Kasneje mi je slovenščina pomagala v stikih z našimi slovenskimi poslovnimi partnerji.«

»Dve leti kasneje sem našla delo v delikatesi, jezik, znova jezik! Slovenska družba je silno zaprta in se ne odpira zlahka k beguncem iz nekdanje Jugoslavije. V tistih dneh sem tudi spoznala moža, Slovenec je, a nikoli ni imel predsodkov glede mojega porekla in begunstva.«

»Kasneje, mi je sodelavka svetovala, naj se vpišem na Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje, kjer sem pričela študirati zgodovino umetnosti. To mi strukturira življenje in me odpira k zunanjemu svetu.«

»Če bom šla nazaj v Sarajevo? Ne, tega si res ne želim. Sarajevo se je spremenilo, postalo je mesto za turiste. Nič več kot to. Dlje kot živite tam, manj ga imate radi. Sin je odrastel v Sloveniji. Tu se je šolal, se integriral, povsem. Srečna sem v zakonu in četudi je bilo veliko težav, mislim, da sem imela veliko srečo. Morda bo to zvenelo kruto iz ust begunke, kot sem jaz, a po mojem mnenju ne bi smeli kar vsem beguncem dovoliti, da prečkajo mejo in se naselijo v državi, razen, če so pripravljeni truditi se, da se v družbo integrirajo.«